

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВETERANІВ

Процес реінтеграції ветеранів є серйозним викликом для сучасної архітектури національної безпеки України. У зв'язку з цим, їхня фінансова безпека має розглядатися не просто як наявність певних грошових ресурсів, а як фундаментальний базис для соціальної адаптації, психологічного відновлення та економічної активності. Без стійкої фінансової основи будь-які державні ініціативи з професійної або ментальної підтримки втрачають свою ефективність, оскільки первинні потреби безпеки залишаються незадоволеними. Як показують результати опитування, проведеного Національним банком України, більше половини ветеранів турбуються через відновлення фінансової стійкості та управління особистими фінансами після повернення до цивільного життя [1, с. 26].

Як відомо, фінансова безпека людини визначається як стан захищеності її фінансових інтересів, за якого забезпечуються стабільні доходи, достатні для задоволення потреб та створення резервів на випадок непередбачених обставин. На наш погляд, векторами формування фінансової безпеки ветеранів можна вважати:

– працевлаштування з відповідним формуванням доходної бази. Фінансова безпека тут корелює з розвитком людського капіталу: чим швидше ветерани відновлять свої професійні компетентності або набудуть нових, тим вищим буде рівень їхньої індивідуальної економічної стійкості;

– започаткування власного бізнесу через доступ до початкового капіталу. За даними опитувань, для багатьох ветеранів шлях до фінансової незалежності лежить через мікропідприємство [2, с. 5], тому критично важливими є програми грантової підтримки, зокрема, за сприяння Українського ветеранського фонду. Втім, фінансова безпека у цьому контексті залежить від здатності ефективно управляти підприємницькими ризиками;

– підвищення фінансової грамотності та створення інклюзивної екосистеми підтримання ветеранів через створення спеціалізованих фінансових продуктів та зручних умов доступу до них. Це можуть бути спеціальні депозитні програми, адаптовані умови кредитування, зокрема, для розширення бізнесу або придбання житла, інклюзивні страхові програми тощо;

– державні соціальні гарантії та медичне страхування. Враховуючи високу вартість відновлення здоров'я, фінансова безпека ветеранів безпосередньо пов'язана з обсягом покриття медичних послуг державою. Відсутність необхідності витратити власні кошти на лікування та реабілітацію дозволяє спрямовувати ресурс на поточне споживання, розвиток.

Відповідно, фундаментом, який забезпечує спроможність держави виконувати свої зобов'язання перед ветеранами в довгостроковій перспективі, є її фінансова безпека, яку у даному випадку варто розуміти як здатність стабільно фінансувати пріоритетні видатки, не створюючи при цьому критичного навантаження на бюджетну систему та не провокуючи макроекономічної нестабільності. У контексті реінтеграції ветеранів це означає, насамперед, оптимізацію бюджетних видатків, оскільки держава стоїть перед

¹⁰ Тези підготовлено в межах виконання НДР «Інклюзивна екосистема соціально-економічної реінтеграції ветеранів: безпекоорієнтований підхід», державний реєстраційний номер 0126U000630

дилемою між необхідністю збільшення соціальних трансфертів та обмеженістю бюджетних ресурсів в умовах війни. Розв'язок цієї суперечності бачиться у переході від моделі «пасивної підтримки» до «активного інвестування» у ветеранський людський капітал, коли кошти, вкладені у навчання й розвиток, повертаються у бюджет через податки від подальшої трудової діяльності колишніх військовослужбовців [3]. Крім того, забезпечення фінансової безпеки держави вимагає створення прозорих механізмів моніторингу соціальних виплат та цифровізації послуг для усунення корупційних ризиків. Важливим елементом стабільності також є залучення цільових грантів від міжнародних фінансових інституцій саме під проєкти реінтеграції.

Мезорівнем формування фінансової безпеки у процесі забезпечення реінтеграції ветеранів виступає територіальна громада у зв'язку з тим, що за умов децентралізації територіальні громади стають ключовими суб'єктами реалізації ветеранської політики. Їхня фінансова безпека безпосередньо залежить від успішності адаптації ветеранів у конкретних населених пунктах, оскільки повернення ветеранів до громади означає повернення активної робочої сили. Громада, яка створює умови для їхнього працевлаштування та розвитку ветеранського бізнесу, зміцнює свою податкову базу, отже, реінтеграція стає фактором зростання доходів місцевих бюджетів. Формування соціального капіталу у вигляді відносин довіри між органами місцевого самоврядування, бізнесом та ветеранською спільнотою створює сприятливий інвестиційний клімат та стимулює розвиток інклюзивних екосистем.

Таким чином, фінансова безпека виступає важливим елементом успішної реінтеграції ветеранів. Вона має розглядатися не лише як надання соціальної допомоги, а як активний інструмент повернення людини до повноцінного цивільного життя, де фінансова стабільність забезпечує фізичну спроможність, психологічний спокій та можливість професійної самореалізації. Побудова інклюзивної фінансової системи, орієнтованої на потреби захисників, є запорукою не лише індивідуального добробуту ветеранів, а й загальної стійкості української економіки в умовах турбулентності. Ця стійкість можлива лише за умови взаємодоповнюваності трьох рівнів:

- держава забезпечує макроекономічну стабільність, законодавчу базу та базові стандарти соціального захисту;
- громада адаптує ці стандарти до локальних особливостей, забезпечує безперешкодний доступ до послуг й стимулює економічну активність на місцях;
- ветерани трансформують одержану підтримку і допомогу в економічний ресурс, стаючи виробниками товарів й послуг, платниками податків та активними учасниками цивільного суспільства.

Отже, фінансова безпека держави та територіальних громад у процесі реінтеграції ветеранів полягає не стільки у раціональному розподілі дефіцитних коштів, скільки у можливості стратегічного управління поки що незвичним, але надзвичайно перспективним людським потенціалом.

Література

1. Національний банк України. Фінансова грамотність для захисників та захисниць України. Результати опитування військовослужбовців, ветеранів та членів їхніх родин. Київ, 2026. 47 с.
2. Український ветеранський фонд. Потреби ветеранів і ветеранок. Результати шостого опитування Українського ветеранського фонду. 2024. URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/Opytuvannia-veteraniv-zhovten-2024.pdf>.
3. Єгоричева С. Б. Фінансово-економічні механізми забезпечення реінтеграції ветеранів війни в Україні. *Економіка і регіон*. 2024. № 3. С. 133-140.